

donderdag

06.10.2011

20.00 ConcertgebouwCLUB

Zefiro Torna

O, Monde aveugle

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Biografie

Het vocaal-instrumentale ensemble Zefiro Torna werd opgericht in 1996 en bestaat uit musici die hun sporen verdienden bij de meest vooraanstaande ensembles uit het oudemuziekcircuit. Door authenticiteit aan een ongebreidelde creativiteit te koppelen, wekken deze musici het culturele erfgoed op unieke wijze tot leven. Zefiro Torna kiest voor historische instrumenten en een historische benadering van de uitvoeringspraktijk, maar voegt hier eigen elementen aan toe. Geregeld wordt de oversteek gemaakt naar andere disciplines zoals literatuur, theater, hedendaagse dans, actuele en etnische muziek – en dit op een vaak sterk conceptuele, experimentele manier. Programma's als *El Noi de la Mare*, *De Fragilitate*, *Assim* en het project Les Tisserands werden door pers én publiek op enthousiasme onthaald. Zefiro Torna bracht verschillende cd's uit bij de labels Eufoda, Et'Cetera en Homerecords. www.zefirotorna.be

Uitvoerders en programma

Zefiro Torna:

Els Van Laethem: zang, trombone, tromba marina, compositie

Jowan Merckx: fluiten, altkromhoorn, doedelzak, bugel, percussie, zang, compositie

Pilippe Laloy: sopraansax, kromhoorn, dwarsfluit, basfluit

Gwen Cresens: bandoneon, accordeon, zang, compositie

Vincent Noiret: contrabas, zang

Jurgen De bruyn: luiten, zang, artistieke leiding

—

Decadentie

Els Van Laethem (1973)

Huc huc (2010)

Jowan Merckx (1961)

Jade (1998)

Lof der lelijkheid

Jacobus Clemens non Papa (1510-1555/56)

Blason du laid tétin (1556)

Els Van Laethem

La gola (2010)

Wereldlijk venijn

Jacopo da Bologna (fl. 1340-1360)

O cieco mondo

Els Van Laethem

Di morte certo (2010)

Destructie

Gwen Cresens (1975)

Da's sport (2002)

Lament

Cristóbal de Morales (ca. 1500-1553)

'*Taedet animam meam*', uit *Officium defunctorum* (rond 1548)

Depressie

Cypriano de Rore (1515/16-1565)

Calami sonum ferentes (gepubliceerd in 1555)

Loutering

Johannes Ciconia (ca. 1370-1412)

Con lagreme bagnandome el viso

Reveil

Jowan Merckx

De bekendste vreemde (2007)

Perte totale (1998)

Visioen

Jowan Merckx

Digging Evenings (2003)

Lof der schoonheid

Georges Brassens (1921-1981)

Le blason (1972)

Een programma over lust, zothed, verval en vernieuwing

Het einde der tijden

O, Monde aveugle gaat over het verval van een beschaving, over mensen die leven op de rand van de afgrond tussen een afbrokkelende wereld en een onzekere toekomst. Jurgen De bruyn, luitist en artistiek leider van Zefiro Torna, kwam op het idee voor dit thema door de verschillende einde-der-tijdenvoorspellingen die tegenwoordig rondwaren. 'Er heerst onzekerheid,' zegt hij, 'sommige mensen vragen zich zelfs af of de wereld echt zal vergaan in 2012, zoals de Maya-kalender aangeeft.' Zoekend naar teksten en muziek over dit onderwerp kwam hij in de 14e eeuw terecht. 'Een waanzinnige tijd, waarin de samenleving compleet ontwricht was, onder andere door religieuze schisma's, pest en oorlogen. In die periode verdween een derde van de bevolking en dat ondermijnde de maatschappij natuurlijk enorm. Ook toen dacht men dat het einde der tijden nabij was.'

'Veel van wat er nu gebeurt aan natuurrampen, oorlogen, economische crisissen, het verval van de kerk, en de snelheid waarmee dit alles gebeurt, heeft hetzelfde effect op ons. We weten nu ook even niet wat de volgende decennia ons zullen brengen. En ook nu ontstaan etherische filosofieën over een periode van transformatie, bewustzijnsverschuiving en nieuwe zingeving. Precies diezelfde processen vinden we terug in de teksten van oude schrijvers.' Jurgen citeert zinnen van Francesco Petrarca: 'De natuur lijkt haar spoor volledig kwijt, gedooft is 't sterrenlicht dat wijd en zijd weldoend gestalte gaf aan 's mensen leven.' Hij leest uitspraken voor waaruit blijkt dat mensen die zich met diepere zaken bezighielden, zoals dichters en schrijvers, werden weggehoond. 'Gedooft is het licht der waarheid,' citeert hij Michelangelo, met een lach en opgeheven

wijsvinger. Andere dichters/componisten zoals Jacopo da Bologna schreven over hoe de politiek de mensen bedriegt. Sinds de 14e eeuw is er dus eigenlijk maar weinig veranderd. En dat is de spiegel die Zefiro Torna ons in dit programma wil voorhouden.

Perfect gecomponeerde lolligheid

Toch is *O, Monde aveugle* geen moraliserend programma, en gaat het niet alleen maar over destructie en ellende. Tijdens het concert komen ook carnavaleske en schunnige elementen aan bod, want die waren er vroeger ook volop. Om hun angst te vergeten, gaven veel mensen zich over aan seks, drank en vraatzucht. Dichters en schrijvers staken de draak met kerk en maatschappij. 'De lof der zothed, ook daarin zijn er duidelijke parallellen met onze eigen tijd,' zegt Jurgen De bruyn. Zo is er in het concert een dubbelzinnig lied te horen, waarin Priapus, de god van de vruchtbaarheid, de mensen uitnodigt om 'zijn tempeltje' te bezoeken. Dit soort dwaze en humoristische liederen werden door alle componisten geschreven. Van de 16e-eeuwse Clemens non Papa, een componist beroemd om zijn devote missen en motetten, wordt een contrebason uitgevoerd, een populair dichtgenre, waarin uitgebreid wordt ingegaan op de lelijkheid van vrouwen. In het lied beschrijft hij hangborsten die je over je schouder kunt gooien en waar je je neus in kunt snuiten. 'Lelikhed troef', grinnikt Jurgen, 'maar wel vervat in sublieme poëzie.'

Na de perfect gecomponeerde lolligheid volgt de verstilling. Onder andere met liefdesliederen en klaagliederen van Johannes Ciconia en Cristóbal de Morales, waarin de mens God aanklaagt. Opstand, levenslust, angst en wanhoop klinken door in virtuoze snelle stukken met onregelmatige

Balkanritmes. Uiteindelijk wordt de muziek harmonieuzer en dansanter en klinkt tegen het slot een blason, de tegenhanger van het contrebason. Het is een prachtig loflied op de vrouw, 'l'ultime chant', van de 20e-eeuwse chansonnier Georges Brassens. 'De muziek klimt vanuit een soort leegte naar visioenen van een nieuwe tijd,' legt Jurgen uit.

Het verhaal in de muziek

'*O, Monde aveugle* is een theatrale voorstelling, maar er wordt niets in scène gezet. Het verhaal zit in de muziek, de ritmes, de klankkleuren en de teksten. Wat visueel wel heel aantrekkelijk is, is de hybride keuze van instrumenten. Het is een cross-overproject, uitgaande van oude muziek. Maar die vermengt zich met jazz en wereldmuziek en dan kom je vanzelf uit op een merkwaardige instrumentencombinatie. Daar hebben we nog extra timbres aan toegevoegd door minder bekende renaissance-instrumenten te gebruiken, zoals een kromhoorn. Dat geluid klinkt voor sommige mensen afschuwelijk, maar we hebben net dat lelijke nodig om bepaalde dingen te kunnen zeggen. Daarnaast laten we ook de *tromba marina* horen, een contrabasachtig instrument met één snaar, waarmee je boventonen kunt spelen. Het zijn de exoten van de oude muziek, die eigenlijk in de reguliere oudemuziekpraktijk zijn afgeschreven. Ik vind het fijn dat we ze in dit programma weer tot hun recht kunnen laten komen.'

Grenzen kennen ze niet bij Zefiro Torna.

Naar een interview met Jurgen De bruyn,
door Agnes van der Horst

Liedteksten

Huc huc – Els Van Laethem

(Priapusgedicht van een anonieme Romeinse auteur)

Huc huc, quisquis es, in dei salacis
deverti grave ne puta sacellum.
Et si nocte fuit puella tecum,
hac re quod metuas adire non est.
Istud caelitibus datur severis:
nos vappae sumus et pusilla culti
ruris numina, nos pudore pulso
stamus sub love coleis apertis.
Ergo quilibet huc licebit intret
nigri fornicis oblitus favilla.

Blason du laid tétin – Jacob Clemens non Papa

(contreblason op verzen van Clément Marot,
1496-1544)

Tetin, qui n'as rien, que la peau,
Tetin flac, tetin de drapeau,
Grande Tetine, longue tetasse,
Tetin, doy-je dire bezasse?
Tetin au grand vilain bout noir,
Comme celuy d'un entonnoir,
Tetin, qui brimballe à tous coups
Sans estre esbranlé, ne secoux,
Bien se peult vanter, qui te taste
D'avoir mis la main à la paste.

Tetin grillé, Tetin pendant,
Tetin flestry, Tetin rendant
Vilaine bourbe en lieu de laict,
Le Diable te fait bien si laid:
Tetin pour trippe réputé,
Tetin, ce cuide j'emprunté,
Ou desrobé en quelque sorte
De quelque vieille chèvre morte.
Tetin propre pour en Enfer

*Wees welkom, welkom, allen, het is geen schande
de geile god zijn tempeltje in te gaan.
Nam je vannacht een meisje onder handen?
Blijf daarom toch niet schuchter buiten staan.
Bij hemelgoden word je uitgesloten,
maar ik ben uitschot, godje dat het zaad
beschermt en dat hier in zijn blote kloten,
schaamte voorbij, onder de hemel staat.
Dus wie maar wil kan rustig binnengaan,
al kleeft de stank van het bordeel hem aan.*

Vertaling: Harm-Jan van Dam

*O tiet, meer dan huid heb je niet
Jij slappe tiet, lijkwadetiet,
Groottiet, aartstiet, langtiet die afzakt,
Jutetiet, moet ik zeggen knapzak?
O tiet met je punt als een trechter,
En net zo groot en zwart en vrekkig,
Tiet die slingert heen en terug,
Zonder dat men haar klopt noch schudt.
Hij mag best, die je uitprobeert,
Snoeven 't deeg te hebben gekneed.*

*Tiet verdord, tiet die moet gestut,
Tiet verlept, tiet die is uitgeput,
Met vrekkig slik in plaats van melk,
Goed lelijk als de duivel zelf,
Een tiet, bekend als trijpige buik,
Ja tiet, dit beeld heb ik gebruikt,
Overgenomen of bevrijd
Uit een bejaarde dode geit.
Een tiet geschikt om in de hel*

Nourrir l'enfant de Lucifer:
Tetin boyau long d'une gaule,
Tetasse à jeter sur l'épaule
Pour faire (tout bien compassé)
Ung chapperon du temps passé;
Quand on te voyt, il vient à maints
Une envye dedans les mains
De te prendre avec des gants doubles
Pour en donner cinq ou six couples
De soufflets sur le nez de celle
Qui te cache sous son aisselle.
Va, grand vilain Tetin puant !

La gola – Els Van Laethem

(uit de *Canzoniere* van Francesco Petrarca,
1304-1374)

La gola e'l sonno e l'oziose piume
hanno del mondo ogni virtù sbandita,
ond'è dal corso suo quasi smarrita
nostra natura vinta dal costume;
et è sì spento ogni benigno lume
del ciel, per cui s'informa umana vita,
che per cosa mirabile s'addita
chi vol far d'Elicona nascer fiume.

Qual vaghezza di lauro, qual di mirto?
Povera e d'ua vai, Filosofia,
dice la turba al vil guadagno intesa.

Pochi compagni avrai per l'altra via;
tanto ti prego più, gentile spirto,
non lassar la magnanima tua impresa.

*'t Kind te voeden van lucifer,
Ex-tiet, darm zo lang als een staak,
Die om de schouders is te slaan,
Dienend als (netjes afgemeten)
Chaperonne van het verleden.
Als men je ziet bekruipt bij menige
In beide handen een begeerte
Je met dubbele handschoen te pakken
Om met een vijf- of zestal klappen
Tegen de neus van haar te boksen
Die je verbergt onder haar oksel.
Smeer je weg, gore, stinkende tiet!*

Vertaling: Evianne de Kup

*Vraatzucht en slaap en lege vadsigheid
hebben van de aarde elke deugd verdreven,
en door de waan der dagen afgeschreven
lijkt de natuur haar spoor volledig kwijt.
Gedoofd is 't sterrenlicht, dat wijd en zijd
weldoend gestalte gaf aan 's mensen leven,
en spotternij en hoongelach omgeven
wie zich aan schrijven of aan dichten wijdt.*

*Wie taalt er nog naar mirte of lauwertak?
De op winst beluste massa roept misprijzend:
'Och Wijsheid, jij bent arm en naakt en zwak!*

*Edelgestemde geest, jij die al reizend
dikwijls alleen zult zijn, ik wil je vragen
om op je hoge tocht niet te versagen.*

Vertaling: Frans van Dooren

O cieco Mondo – Jacopo da Bologna

O cieco mondo de lusenge pieno,
Mortal veneno
in zascunto dilletto,
Fallace, pien d'ingani cum sospetto,
Però zà mai de ti colui non curi
Che frutto vuol gustar de dolci fiori.

*O blinde wereld van illusies vol,
En elk genot
Is dodelijk vergiftigd
Bedrieglijk, achterdochtig, vol vergissing,
En zo zul je niet geven om degene
Die van zoete bloemen de vrucht wil proeven.*

Vertaling: Evianne de Kup

Di morte certo – Els Van Laethem

(uit de *Rime* van Michelangelo Buonarroti, 1475-1564)

Di morte certo, ma non già dell'ora,
la vita è breve e poco me n'avanza;
diletta al senso, è non però la stanza
a l'alma, che mi prega pur ch'i' mora.

*Van 't sterven zeker, maar van 't uur nog niet
sta ik oog in oog met 't einde van mijn leven:
het aan de aarde klevend lichaam talmt nog even,
terwijl de ziel de dood al voor zich ziet.*

Il mondo è cieco e 'l tristo esempro ancora
vince e sommerge ogni prefetta usanza;
spent'è la luce e seco ogni baldanza,
trionfa il falso e 'l ver non surge fora.

*De wereld is verblind, en door 't verdriet
mist zij de kracht om 't goede na te streven;
gedoofd is 't licht der waarheid, en verheven
de valse waan, die niemand uitkomst biedt.*

Deh, quando fie, Signor, quel che s'aspetta
Per chi ti crede? C'ogni troppo indugio
tronca la speme e l'alma fa mortale.

*O Heer, wanneer vervult zich metterdaad
de hoop van hem die leeft naar uw gebod?
Elk uitstel is voor de arme ziel te laat!*

Che val che tanto lume altrui prometta,
s'anzi vien morte, e senza alcun refugio
ferma per sempre in che stato altri assale?

*Wat baat de mens uw reddend licht, o God,
wanneer de dood hem aantreft in een staat
die hem voor eeuwig kluistert aan zijn lot?*

Vertaling: Frans van Dooren

Taedet animam meam – Cristóbal de Morales

(uit *Officium Defunctorum*, Job 10: 1-7)

Taedet animam meam vitae meae.
Dimittam adversum me eloquium meum
loquar in amaritudine animae meae.
Dicam Deo noli me condemnare indica mihi
cur me ita iudices.
Numquid bonum tibi videtur si calumnieris et
opprimas me opus manuum tuarum.
et consilium impiorum adiuves.
Numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut videt
homo et tu videbis.
Numquid sicut dies hominis dies tui et anni tui
sicut humana sunt tempora
ut quaeras iniquitatem meam et peccatum
meum scrutaris.
Et scias quia nihil impium fecerim cum sit
nemo qui de manu tua possit eruere.

*Vervuld van afschuw voor het leven
laat ik mijn klacht de vrije loop en zal ik spreken uit
het bitterst van mijn ziel.
Tegen God zal ik zeggen: 'Veroordeel mij niet, laat
me weten waarom u mij bestrijdt.
Doet het u goed mij te verdrukken, te verachten
wat uw handen hebben voortgebracht
en de plannen van de goddelozen te begunstigen?
Hebt u de ogen van een mens, ziet u zoals mensen-
ogen zien?
Zijn uw dagen als de dagen van een sterveling, uw
jaren als de levensdagen van een mens?
Zoals u naar mijn fouten speurt, zoals u probeert te
ontdekken wat ik heb misdaan!
U weet dat ik niet schuldig ben, maar niets kan mij
uit uw macht bevrijden.'*

De Nieuwe Bijbelvertaling

Calami sonum ferentes – Cypriano de Rore

(tekst: Giovanni Battista Pigna, ca. 1530-1575)

Calami sonum ferentes siculo
levem numero
non pellunt gemitus pectore
ab imo nimium graves
nec constrepente sunt ab Aufido revulsi.

*De rieten, die zoals in Siciliaanse melodieën op
lichte wijze klinken,
verjagen niet de diepe zuchten van mijn hart,
en al evenmin heeft de kabbelende Aufidus ze laten
verdwijnen.*

Musa, quae nemus incolis Sirmionis amoenum,
reddita qua lenis Lesbia dura fuit,
me adi recessu principis mei tristem,

*Muze, die in de bossen van Sirmio verblijft,
waar 't wrede hart van Lesbia zachter werd
kom me bezoeken, want de afwezigheid
van mijn princeps bedroeft me zeer.*

[musa, deliciaetui Catulli,
dulce tristibus his tuum iunge carmen avenis.]

[Muze, vreugde van Catullus
voeg uw zachte gezangen bij de trieste klanken van
deze herderspijpen.]

Vertaling Bernardus Meier

**Con lagreme bagnandome el viso –
Johannes Ciconia**

Con lagreme bagnandome el viso
El mio signor lassay,
Ond'io me strugo in guay
Quando io me penso esser da luy diviso.
Ayme, dolente, ay dura dispartita
Che may non fay ritorno in questo mondo.

*Met mijn gelaat nat van de tranen zijnde
Ging ik heen van mijn heer,
Ik word door smart verteerd
Als ik bedenk van hem te zijn gescheiden.
O wee, het leed, hoe zeer doet mij de deling,
Want nimmer keert u weer in deze wereld.*

Vertaling: Evianne de Kup

Le Blason – Georges Brassens

Ayant avecques lui toujours fait bon ménage,
J'eusse aimé célébrer sans être inconvenant,
Tendre corps féminin ton plus bel apanage,
Que tous ceux qui l'ont vu disent hallucinant.

*Daar ik altijd met haar goed opschieten kon,
Had ik, zonder indecent te zijn, graag geroemd,
Zacht vrouwelijk lichaam, je mooiste eigendom,
Door ieder die haar zag hallucinerend genoemd.*

Ceût été mon ultime chant mon chant du cygne,
Mon dernier billet doux mon message d'adieu,
Or malheureusement les mots qui le désignent
Le disputent à l'exécrable à l'odieux.

*Het zou mijn ultieme zang zijn, mijn zwanenzang,
Mijn laatste minnebrief, mijn afscheidsbericht.
Nu, elk woord dat haar aanduidt, 't is een hard gelag,
Wedijvert met al wat walgelijk, gruwelijk is.*

C'est la grande pitié de la langue française,
C'est son talon d'Achille et c'est son déshonneur
De n'offrir que des mots entachés de bassesse
A cette incomparable instrument de bonheur.

*'t Is haar ontering, 't is haar Achilleshiel,
't Is de enorme treurnis der Franse taal
Dat ze slechts met laagheid bevlekte woorden biedt,
Voor 'n weergaloos instrument dat zalig maakt.*

Alors que tant de fleurs ont des noms poétiques,
Tendre corps féminin, c'est fort malencontreux
Que ta fleur la plus douce et la plus érotique
Et la plus enivrante en ait de plus scabreux.

*Ze gaf poëtische namen aan haast elke bloem,
Zacht vrouwelijk lichaam, het is zeer vervelend,
Die van jouw bloem, zo erotisch, zo teerzoet
En zo bedwelmend, zijn meer dan aanstootgevend.*

Mais le pire de tous est un petit vocable
De trois lettres pas plus familier coutumier,
Il est inexplicable il est irrévocable,
Honte à celui-là qui l'employa le premier.

*En de ergste van allemaal is een klein woord
Van drie letters, nogal vrijpostig en bekend,
Onverklaarbaar, irrevocabel, ongehoord,
Schande aan hem die het 't eerst heeft aangewend.*

Honte à celui-là qui par dépit par gageure,
Dota du même terme en son fiel venimeux,
Ce grand ami de l'homme; et la cinglante injure
Celui-là c'est probable en était un fameux.

Misogyne à coup sûr asexué sans doute,
Au charmes de Vénus absolument rétif,
Etait ce bougre qui toute honte bue toute,
Fit ce rapprochement d'ailleurs intempestif.

La malpeste soit de cette homonymie,
C'est injuste madame et c'est désobligeant,
Que ce morceau de roi de votre anatomie
Porte le même nom qu'une foule de gens.

Fasse le ciel qu'un jour, dans un trait de génie
Un poète inspiré que Pégase soutient,
Donne en effaçant d'un coup des siècles d'avanie
A cette vraie merveille un joli nom chrétien.

En attendant madame il semblerait dommage –
Et vos adorateurs en seraient tous peinés –
D'aller perdre de vue que pour lui rendre
hommage
Il est d'autre moyen et que je le connais.

*Schande aan hem die, uitdagend, ontgoocheld,
In zijn giftige gal met dezelfde term verrijkte
Grote vriend van de man; ja, in striemend honen
Was dit persoon zeer bedreven, waarschijnlijk.*

*Misogyn ongetwijfeld, geslachtsloos zeker,
Een stijve kop krijgend van Venus' charmes,
De schaamte al lang voorbij, was de kerel
Die dit verband legde, trouwens weinig passend.*

*Krijg de pest, stik, val dood, gij homoniem,
't Is onrechtvaardig, 't is onwelwillend, madam,
't Koninklijk gerecht van uw anatomie
Draagt dezelfde naam als Jan en Alleman.*

*Om 's hemelswil, wilt u eens een geniaal idee
Inblazen bij een door Pegasus gedragen dichter
Die met één haal eeuwen van vernedering uitveegt,
't Mirakel met een leukchristelijke naam begiftigt.*

*Intussen, hooggekuste madam, is het onnuttig –
Hoe zou 't uw hunkerende smullers doen zuchten –
Een knus en lustig kunststukje te laten vervluchtigen
Dat haar immer heeft gehuldigd, ik ken 't ad fun-
dum.*

Vertaling: Evianne de Kup

MR. PROBE, ZWERM
GREGORY FRATEUR
& MATTIJS VANDERLEEN

vr 23.12.11 / 20.00 / ConcertgebouwCLUB
Popcorn / Mr. Probe & Zwerm – Gregory Frateur & Mattijs Vanderleem
Het recept van het CLUBconcert *Popcorn* is eenvoudig. Samen met drummer Mattijs Vanderleem en zanger Gregory Frateur kozen het elektrisch gitaarkwartet Zwerm en het experimentele duo Mr. Probe zes popnummers. Muziek die ze altijd al eens wilden spelen. Zes componisten schreven daarna een nieuw werk, geïnspireerd door een van de popsongs.

Eduardo Trassierra

wo 04.04.12 / 20.00 / ConcertgebouwCLUB
Eduardo Trassierra Trio / Flamenco van de nieuwe generatie
Zonder de ijzeren flamencotraditie te negeren laat het aanstormende talent Eduardo Trassierra een onmiskenbaar nieuw geluid horen. Deze briljante gitarist experimenteert met de verworvenheden van de flamenco en smeedt geslaagde banden met andere genres zoals de jazz. ConcertgebouwCLUB opent de deuren voor Trassierra's trio met Pablo Pradas (tweede gitaar en bas) en Andrej Vujicic (percussie).

In het Concertgebouwcafé kunt u gezellig nagenieten met cultuurliefhebbers en mogelijk ontmoet u er ook de artiesten.

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT 7 ZAND 34
BRUGGE

PROVINCE
West-Vlaanderen

BRUGGE

FLUXYS
FEDERALE OVERHEIDSDIENST

TRIBUNE
TRIBUNE 11

MUZE
MUSE

Grensoverschrijdend netwerk voor klassieke en hedendaags klassieke muziek

DeMorgen
een open poort naar meer

Knack

Klara

GO
BRA

focus • wtv